Kommunedirektørens forslag til budsjett 2027 og handlings- og økonomiplan 2027-2030

4. november 2026

KONGSVINGER
KOMMUNE

HOVEDBUDSKAP – 2027-2030

- **Omstilling for å sikre framtidens Kongsvinger**
- **Bygd fond over tid**
- **Bedre rustet enn mange andre kommuner til å møte usikkerhet og nødvendige tilpasninger**
- **Tilpasning av tjenestetilbudet til den demografiske utviklingen**
- **Historisk satsing på eldreomsorg**
- **Kompetansesenter for industri og helse, samt nasjonalt senter for helsefremmende innsats barn og unge**
- **Omstillingsarbeidet fortsetter!**

KONGSVINGER

Sentrale nøkkeltall

- Gjelden øker med 1 mrd. kroner i perioden 2027-2030
- Netto finansutgifter dobles i perioden 2027-2030, og tredobles fra 2020
- Resultatgrad er negativ
- Salderer driften med fond – 154 MNOK
- Svak befolkningsøkning

Innhold

- Hovedbudskap 2027-2030
- Økonomisk status og utvikling budsjett 2026 og handlings- og økonomiplan 2026-2029
- Statsbudsjettet 2027 og rammebetingelser
- Økonomisk bærekraft 2027-2030 – sunn kommuneøkonomi
- Driftsbudsjettet - forslag per kommunalområde
- Investeringsbudsjettet, gjeld og finansutgifter
- Framdriftsplan

Økonomisk status og utvikling

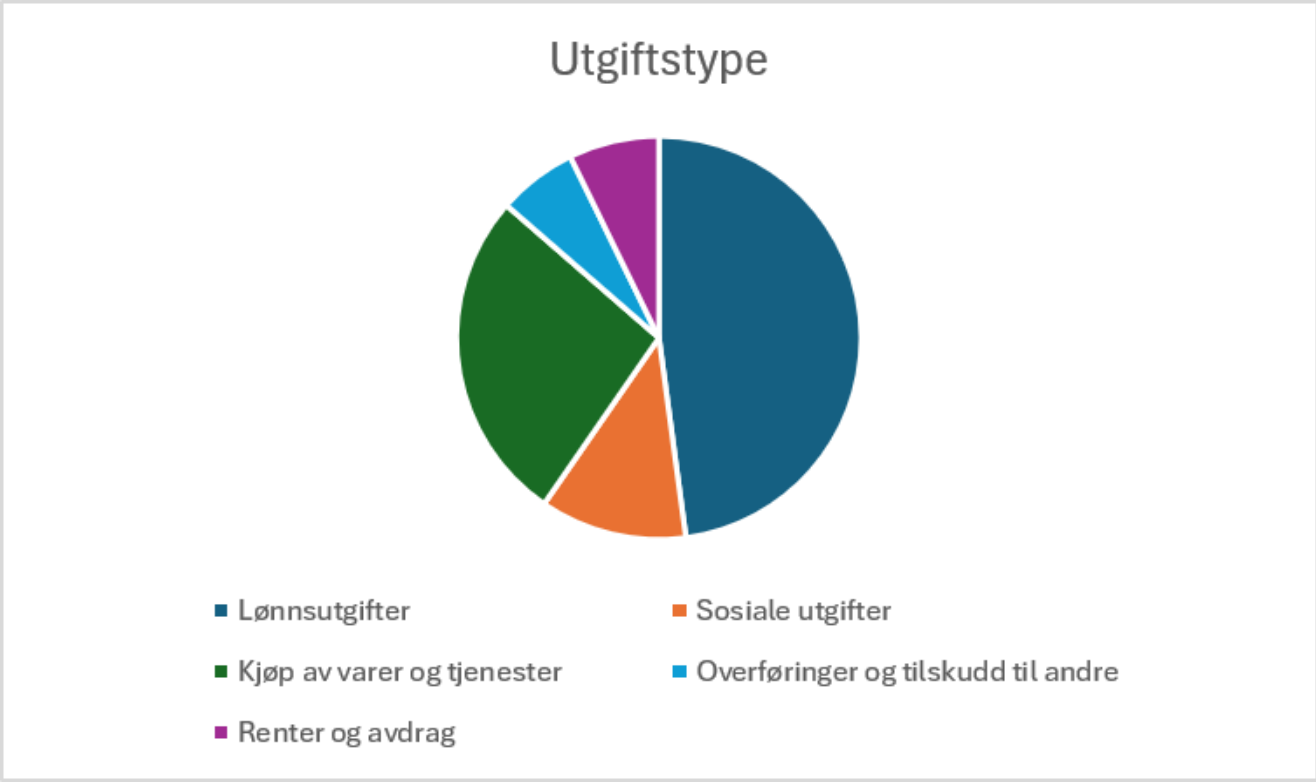
KONGSVINGER

Status i 2026

- Prognose for resultat per 2. tertial – mindreforbruk 50,5 MNOK – korrigert for sviktende skatteinngang 44,5 MNOK, opprinnelig budsjett var 19,3 MNOK
- Årsverk per desember 2024 = 1277, årsverk per august 2026 = 1243 en nedgang på 34 årsverk
- Sykefravær hittil i år 9,9 %

Hva bruker vi pengene til?

Lønn og sosiale utgifter til **1243** årsverk som utgjør 60 prosent av utgiftene

95 prosent av utgiftene er innenfor helse og mestring, oppvekst og læring og miljø og samfunn.

KONGSVINGER

Hvor er Kongsvinger?

- God skår på kommunebarometeret
- God virksomhetsstyring
- Det ytes gode tjenester
- Mye positivt som skjer i kongsvingersamfunnet
- Stabile folketall
- Næringslivet
- Kongsvinger 2050

Kommunebarometeret

Kommunebarometeret 2013 - 2026														
Publiseringsår	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Totaltabellen - justert for økonomiske forutsetninger	318	345	338	223	307	235	219	40	55	67	98	48	86	85
Grunnskole	256	261	286	216	284	241	241	84	89	89	97	94	104	110
Pleie og omsorg	291	361	401	407	410	387	363	234	219	281	319	251	222	218
Barnevern	228	360	339	276	321	187	156	32	14	34	166	197	108	115
Barnehage	185	223	266	271	327	401	98	143	115	42	85	83	133	185
Helse	375	385	396	368	309	277	390	101	287	147	130	42	189	223
Sosialtjeneste	281	243	278	139	238	133	157	147	258	64	115	92	93	161
Kultur	366	258	278	178	197	105	124	59	87	66	198	50	74	101
Miljø og ressurser	208	131	144	123	144	216	292	106	82	155				
Klima og natur											94	81	193	225
Saksbehandling	288	333	309	379	335	299	348	206	85	249	178	161	122	281
Vann og avløp	216	283	317	368	301	274	259	143	210	178	46	53	38	40
Økonomi	360	262	224	119	181	197	223	170	137	104	116	148	161	57
Kostnadsnivå	69	56	32	5	35	38	93	43	28	53	54	43	42	59

KONGSVINGER

Hvilke grep er nødvendig for å snu utviklingen og realisere omstillingsbehovet?

KONGSVINGER

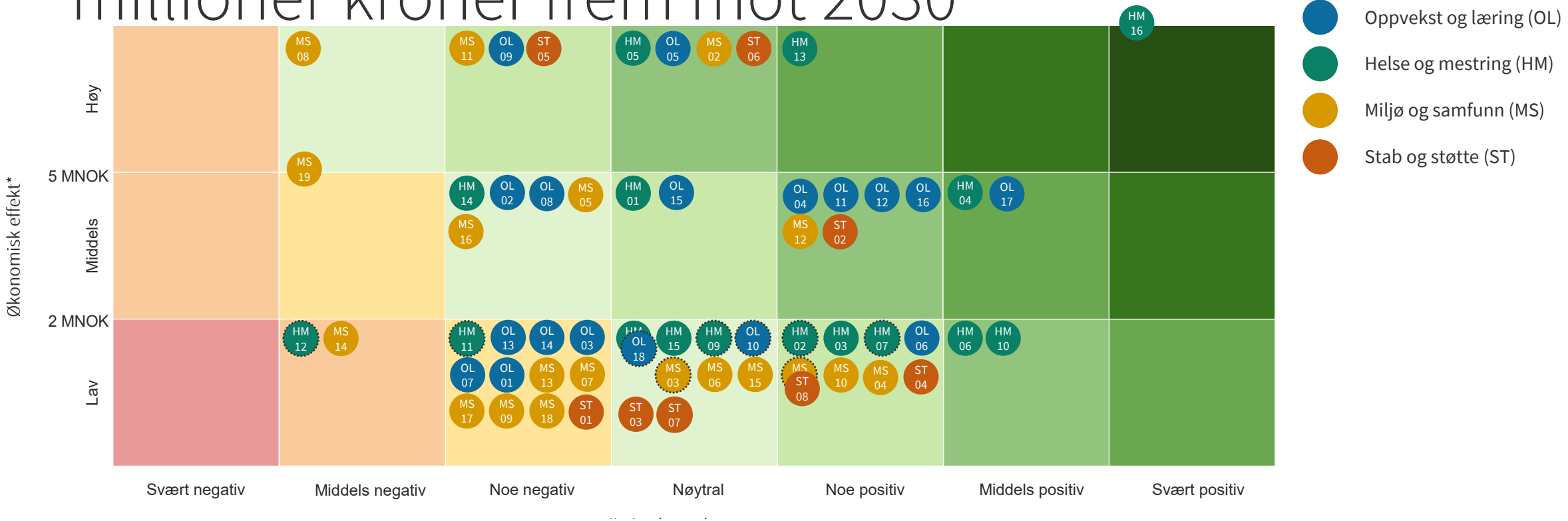
Økonomisk bærekraft 2027-2030

KONGSVINGER

Hvorfor skal vi omstille? Hva betyr det egentlig?

- Ambisjonsnivået er for høyt i forhold til hva vi har å rutte med
- Kommunen innfrir ikke kommunestyrets vedtatte kriterier for sunn kommuneøkonomi i noen av årene
- Særdeles stor utfordring når de nye sykehjemsplassene tas i bruk fra 2029
- Gjeldsveksten er betydelig og finansutgifter utgjør en stor belastning på driften
- Innarbeidet tiltak fra Bærekraft 2025-2028, men dette er ikke tilstrekkelig
- Det må skje en omstilling i takt med endringene i befolkningen, med færre yngre og flere eldre
- Vil kreve mye av oss
- Tranformasjon – løse oppgaver på andre og helt nye måter

I bærekraftprosjektet er det identifisert tiltak som samlet kan gi innsparinger på opp mot 141 millioner kroner frem mot 2030

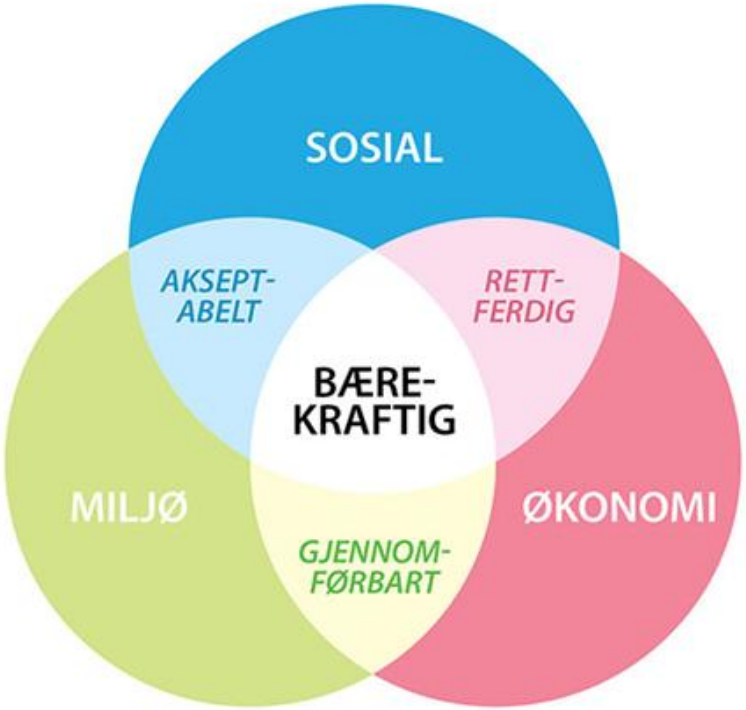
Den økonomiske effekten av tiltakene

2027	2028	2029	2030
25 mill.	53 mill.	81 mill.	102 mill.
39 mill.	77 mill.	107 mill.	129 mill.
48 mill.	88 mill.	118 mill.	140 mill.
48 mill	88 mill	118 mill	141 mill

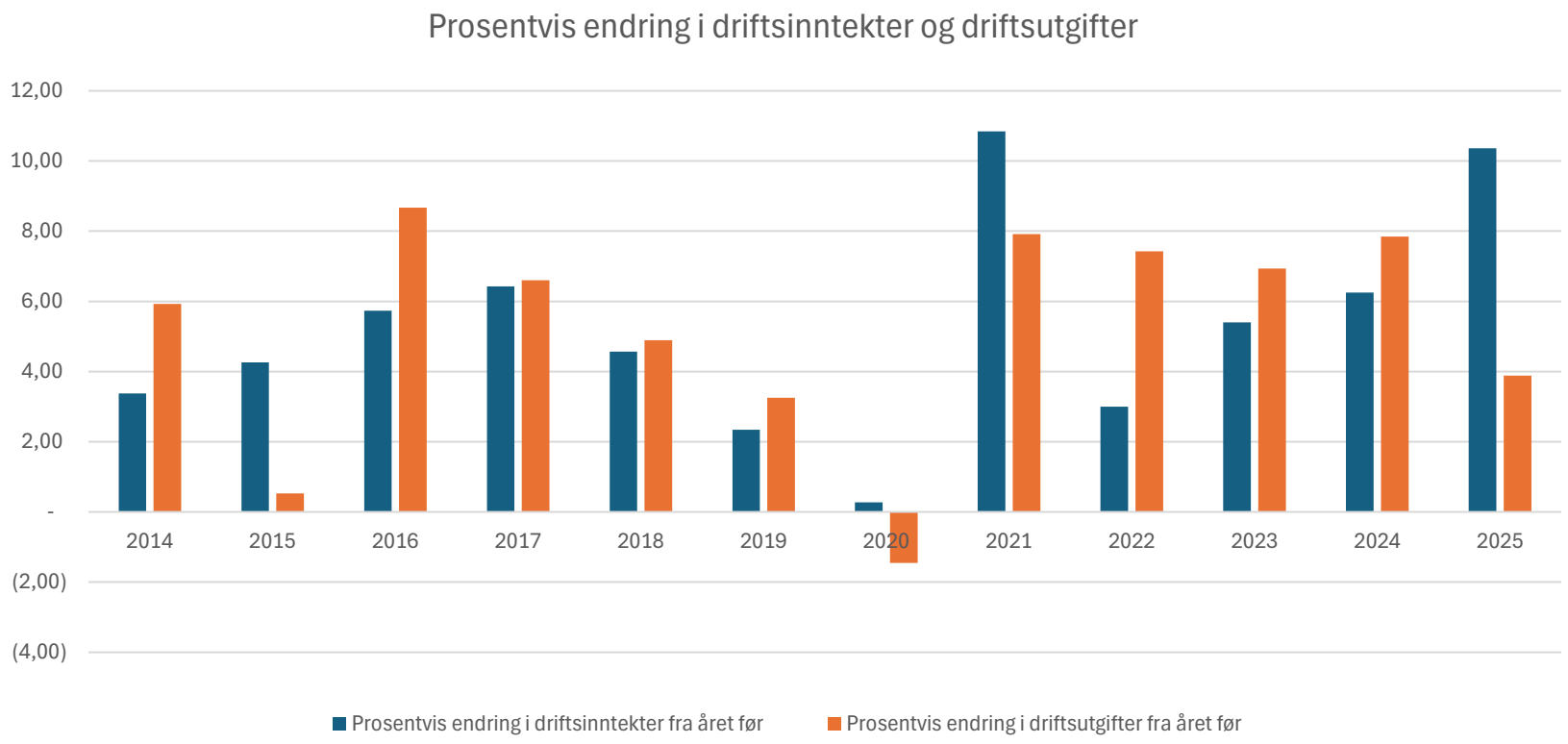
*Tiltakene på denne siden er plottet i henhold til kategori for økonomisk effekt (lav, middels eller høy) og øvrige konsekvenser. Tiltakene er ikke plassert ut fra økonomisk størrelse *innad* i den enkelte rute.
De tiltakene som ikke har estimert økonomisk effekt ligger foreløpig i kategorien «lav økonomisk effekt», men er markert med stiplet linje rundt.

Tre store utfordringer nå og i årene som kommer

- Tilpasse aktivitetsnivået og kjernetjenestene til de økonomiske rammebetingelsene i takt med de demografiske endringene
- Beholde og rekruttere ansatte med riktig kompetanse
- Skape nødvendig handlingsrom for framtidige investeringer og realisere kommuneplanens samfunnsdel
- Vesentlige forhold:
  - Klima og det grønne skiftet
  - Totalforsvar, beredskap og sikkerhet

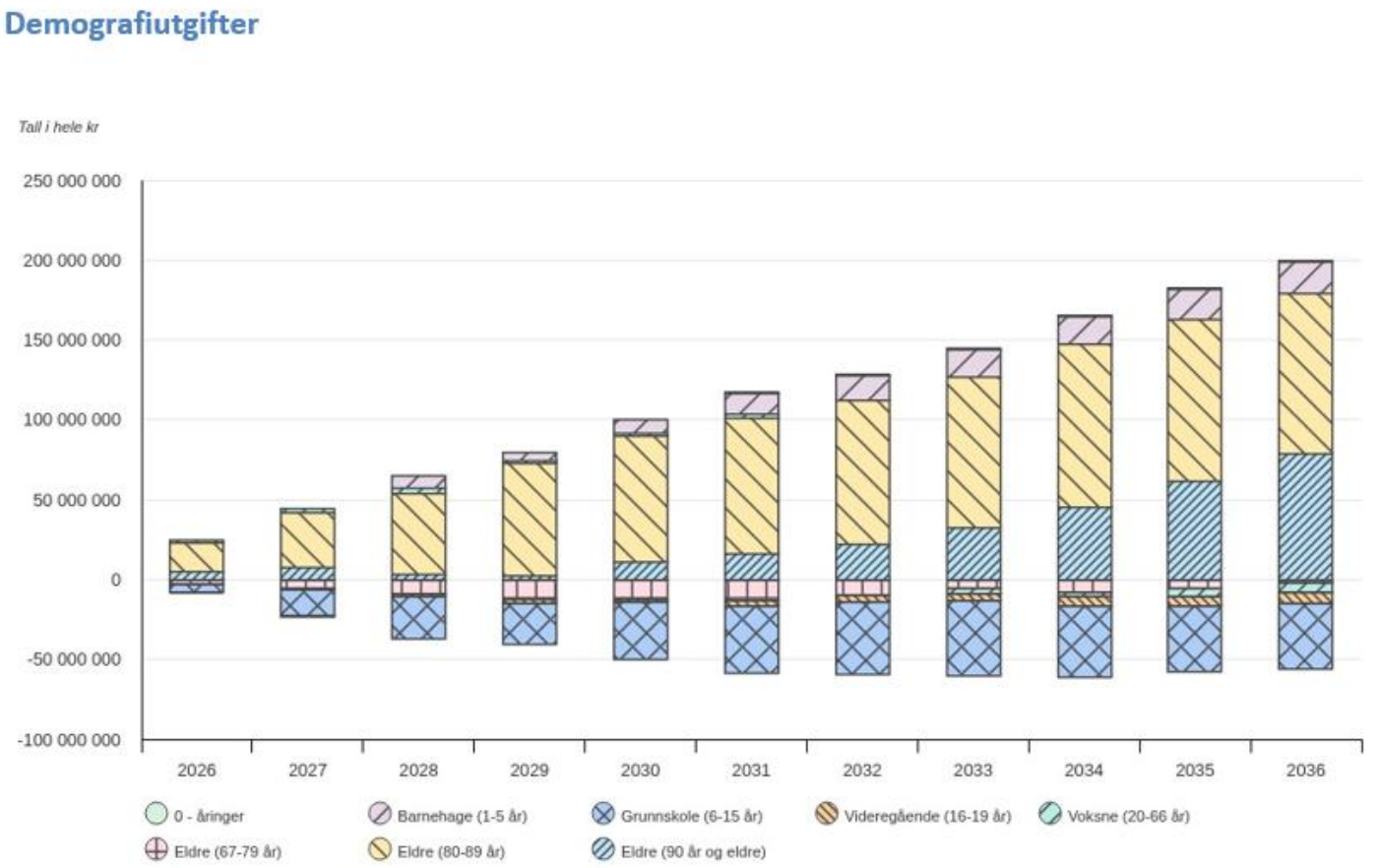

Endring i driftsutgifter og driftsinntekter siden 2014

Veksten i utgifter har i alle år vært høyere enn veksten i inntekter (med noen få unntak) – i 2025 ble denne trenden brutt.

Demografiutvikling og tilhørende utvikling i utgifter 2026-2036

Illustrerer hvordan driften må omlegges de neste 10 årene.

Sterk økning i de eldste aldersgruppene, mens de yngste reduseres.

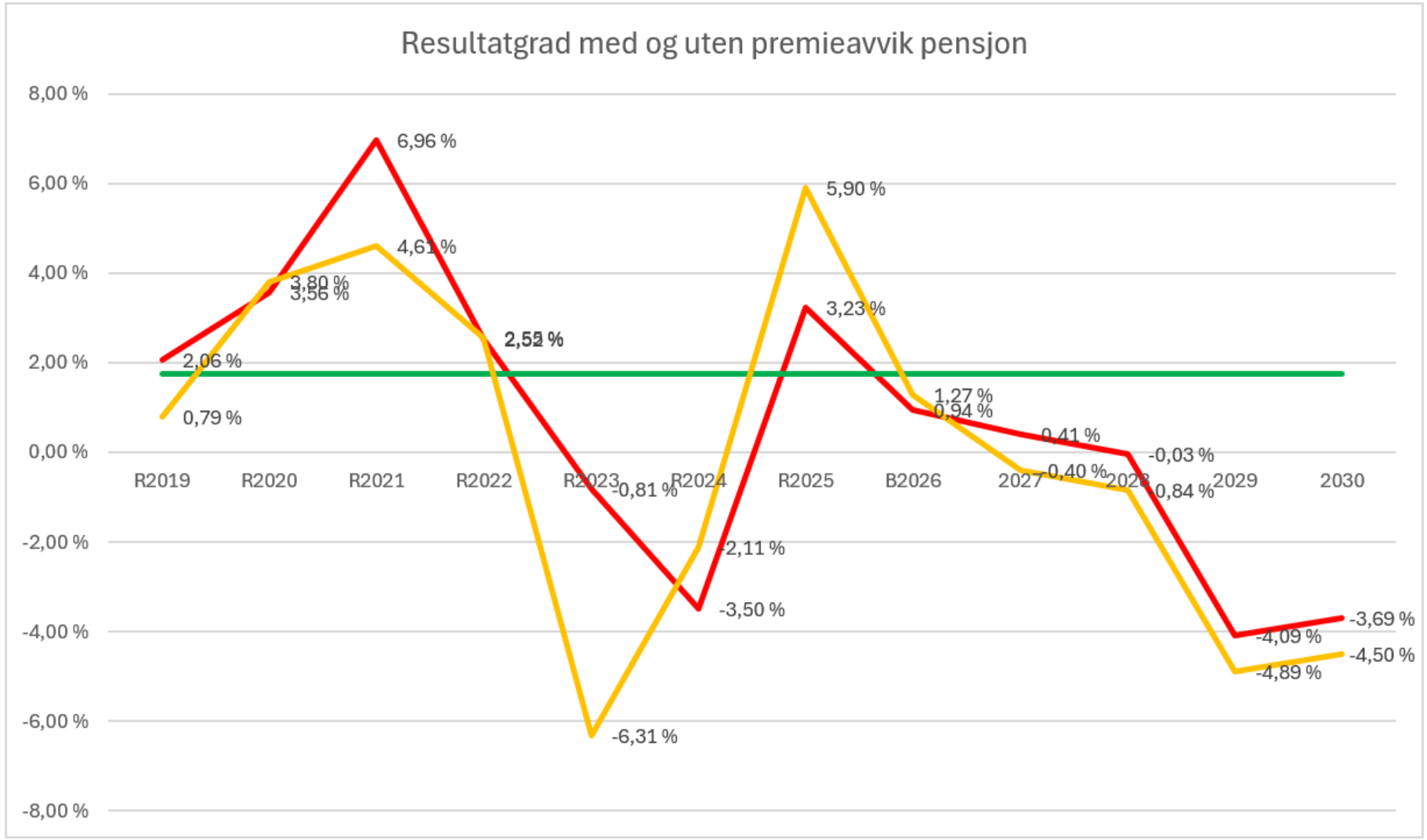
KONGSVINGER

Bærekraftig økonomi og vedtatte mål for sunn kommuneøkonomi

- Resultatgrad større enn 1,75 %
- Gjeldsgrad lavere enn 80 %
- Disposisjonsfondets størrelse større enn 8 %
  - av brutto driftsinntekter

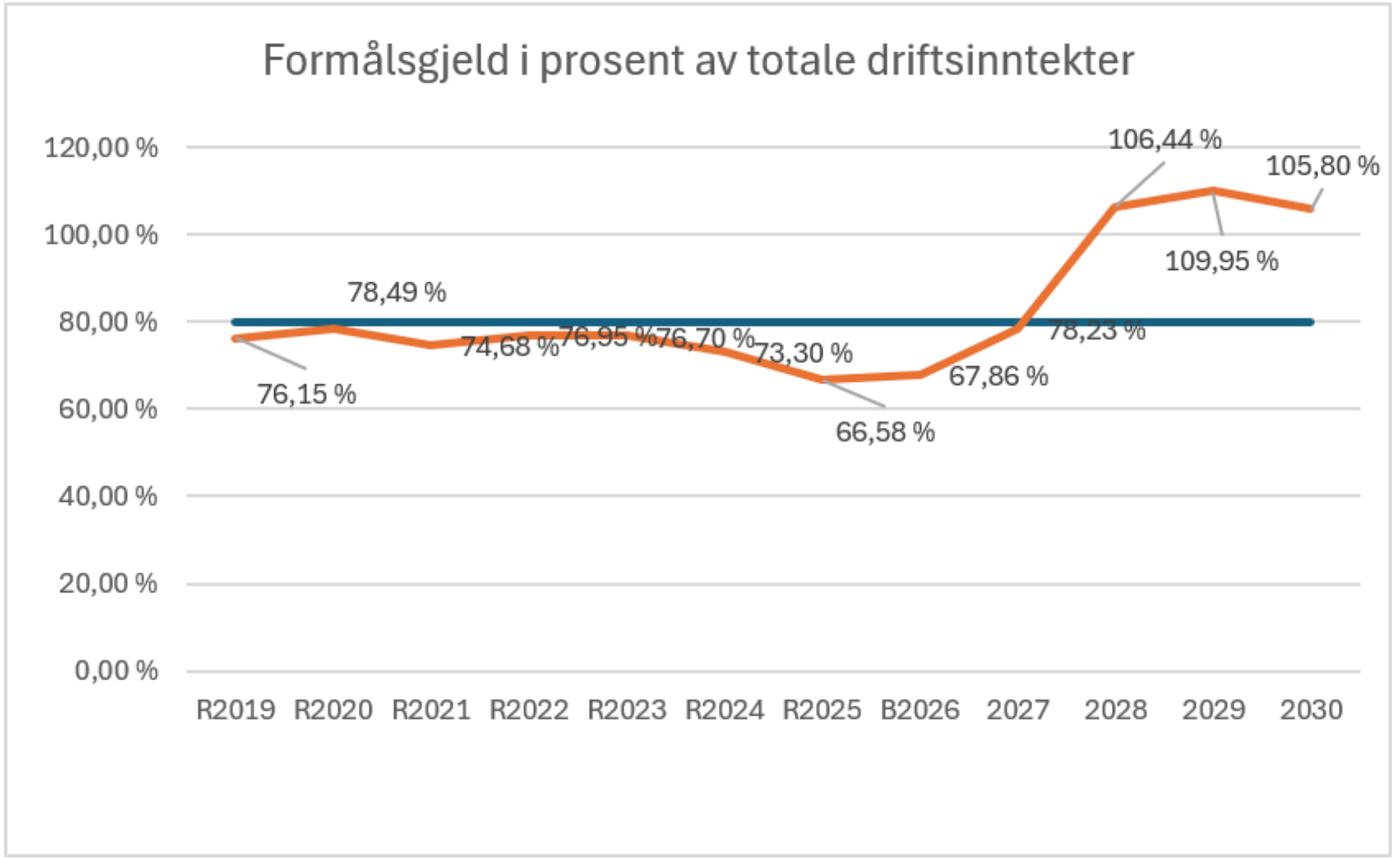

Resultatgrad – vedtatt mål høyere enn 1,75 % av brutto driftsinntekter

Avvik mellom vedtatt mål for resultatgrad og plan utgjør 312 MNOK (2027-2030)

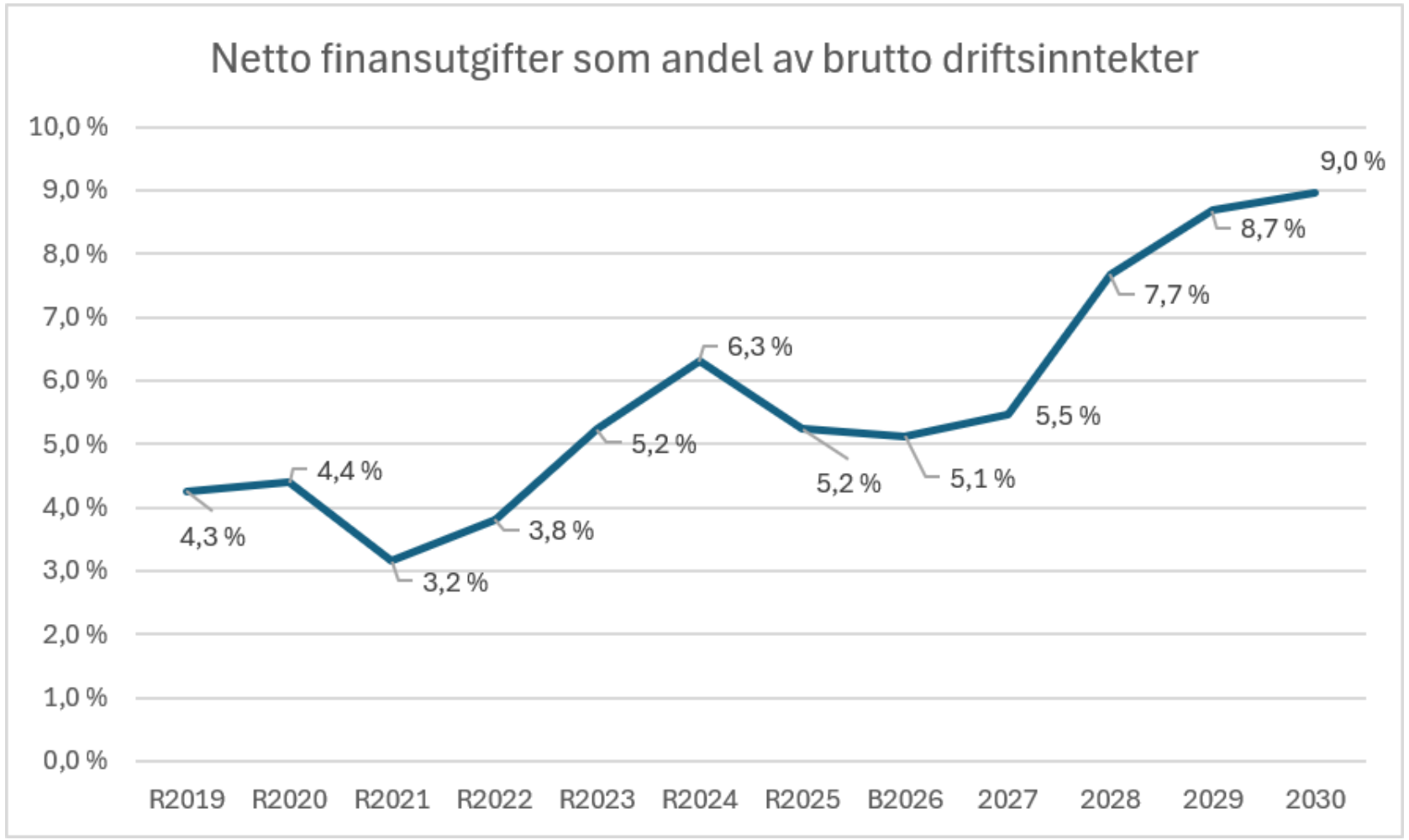
Gjeldsgrad – vedtatt mål - lavere enn 80 % av sum driftsinntekter

Formålsgjelden øker fra 1406 MNOK fra R2025 til 2293 MNOK i 2030.

En dobling fra R2020 da den var 1175 MNOK

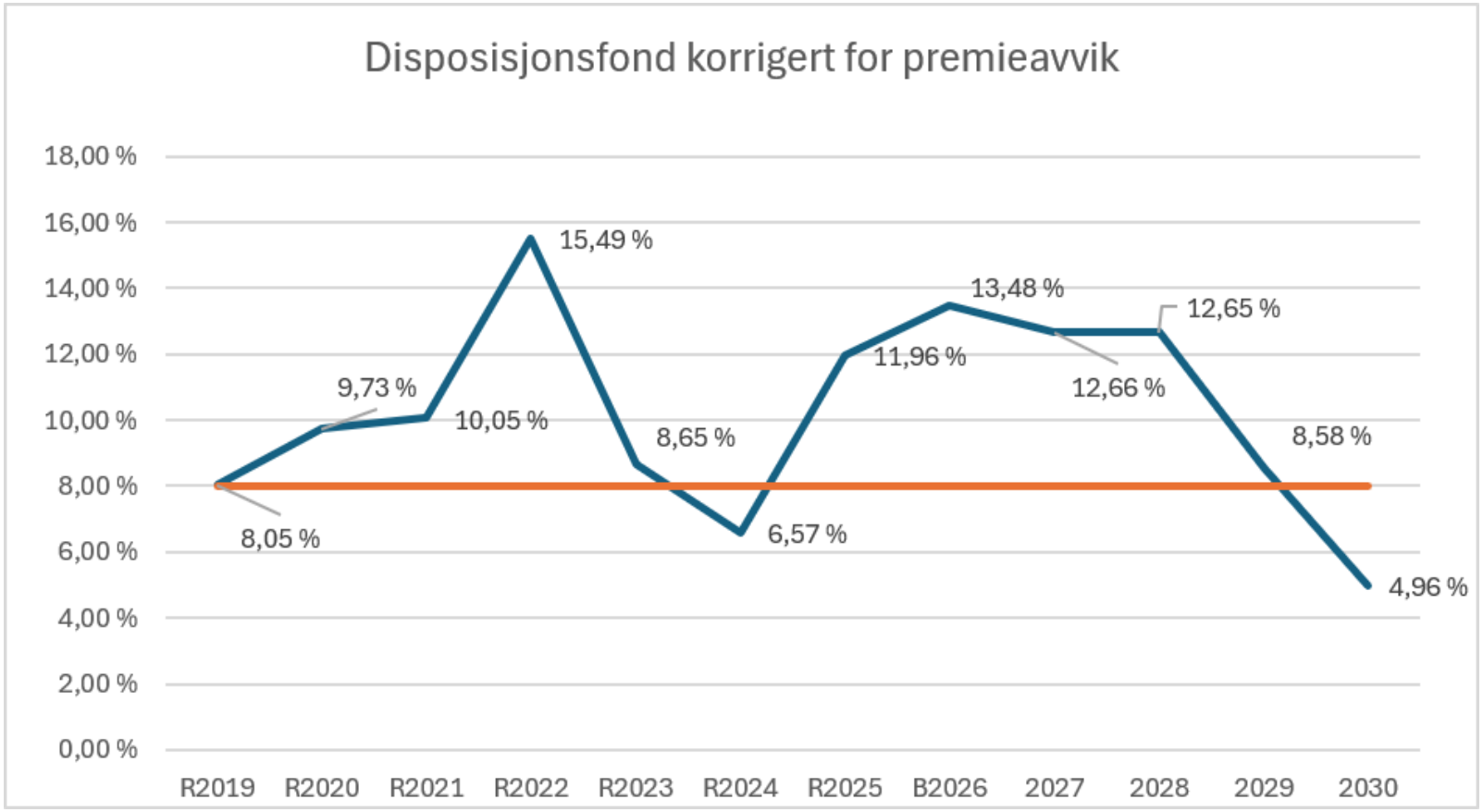
Utvikling i andel netto finansutgifter av sum driftsinntekter

Andel av netto finansutgifter mer enn dobler seg fra 2020 til 2030.

I beløp – nesten en tredobling:
2020: 66 MNOK
2030: 194 MNOK

Disposisjonsfond - vedtatt mål er 8 % av sum driftsinntekter

Statsbudsjettet og rammebetingelser

KONGSVINGER

Forslag til statsbudsjett

- Vekst i frie inntekter 4,32 prosent
- Region Innlandet 4,8 prosent
- Landsgjennomsnitt 4,9 prosent
- Deflator 3,8 prosent
- Lønnsvekst 4 prosent
- Pensjon 0,5 prosent
- Pris 2,9 prosent

Omtale av de største endringene i statsbudsjettet og konsekvenser for Kongsvinger

Samlet sett en reduksjon i rammetilskudd som følge av oppgaveendringer og korreksjoner.

<u>Noen av disse er:</u>

- Flere øremerkede tilskudd innlemmes i rammetilskuddet
  - Kan bety omlegginger i drift og omfang ved avvik
  - Eks. sekretariatsfunksjon for helsefellesskapene
- Plikt til leksehjelp 1-4.trinn foreslått avviklet fra høsten 2027
  - Utgjør en reduksjon i rammetilskudd på ca. 1 MNOK
- Flere elever i statlige og private skoler i hele landet (KK fra 179 til 185 elever) – rammetilskudd reduseres
  - Utgjør redusert rammetilskudd med 0,7 MNOK

Fortsettelse:

- Kommunehelse – økt basistilskudd fastleger
  - Økt rammetilskudd dekker økte utgifter
  - KK har flere pasienter fra andre kommuner
- Ressurskrevende tjenester – økt innslagspunkt
  - Utgjør isolert sett en reduksjon på 0,6 MNOK
- Investeringstilskudd til 1750 heldøgns omsorgsplasser, men sats er tilnærmet uendret
  - Liten nedgang per plass og manglende indeksregulering
  - Tilskudd per plass 2026 – 2,35 MNOK
  - Tilskudd per plass 2027 – 2,31 MNOK

Områder i forslaget med stor risiko

Press på disposisjonsfond	Resultatgrad	Gjeldsgrad	Ressurskrevende tjenester	Uforutsette forhold
Statlige føringer i perioden (eksempelvis bemanningsnormer)	Pensjonsutgifter og premieavvik	Kapasitet til å iverksette tiltak	Endringsevne- og vilje	Samhandling
Skatteinngang	Lønns- og prisvekst	Driftsutgifter i pleie og omsorg	Rentenivå	Rekruttering – kapasitet og kompetanse

Driftsbudsjettet - forslag per kommunalområde

KONGSVINGER

Oversikt og struktur

- Presentasjon av rammer per kommunalområde og hvordan de utvikler seg i økonomiplanperioden
- Innsparingstiltak herunder tiltak fra bærekraftprosjektet
- Nye tiltak
- Ønskede tiltak som IKKE er med i økonomiplanen – merk dette i dokumentet

Helse og mestring

Rammeoversikt	2027	2028	2029	2030
▶ Vedtatt budsjett	642 009	642 009	642 009	642 009
▶ Konsekvensjustert budsjett	45 951	47 031	124 531	124 531
▼ Nye tiltak og realendringer budsjett	18 082	17 240	23 390	18 590
▶ Innsparingstiltak	-1 470	-2 270	-13 470	-22 270
▶ Nye tiltak	19 552	19 510	36 860	40 860
Rest til fordeling (+) / Rest udekket (-)	0	0	0	0
Totalsum	**706 042**	**706 280**	**789 930**	**785 130**

KONGSVINGER

Vesentligste forslag i helse og mestring

Nye tiltak:

- Drift av nytt sykehjem fra 2029
- Nytt EPJ-system
- Tilskudd til ressurskrevende tjenester

Innsparingstiltak:

- 2,4 MNOK fra 2029: utnytte tilgjengelig kompetanse bedre gjennom oppgavedeling
- 6-12 MNOK fra 2029: hente ut stordriftsfordeler og drive med lavere bemanning når heldøgns omsorgstjenester samles
- 0,8 MNOK fra 2028: avvikle livsgledesertifisering på sykehjem
- 2,8-5,6 MNOK: redusere kostnader til vikar og overtid grunnet lavere sykefravær fra 2029

Oppvekst og læring

Rammeoversikt	2027	2028	2029	2030
▶ Vedtatt budsjett	611 110	611 110	611 110	611 110
▶ Konsekvensjustert budsjett	21 344	22 328	22 328	22 328
▼ Nye tiltak og realendringer budsjett	-10 429	-31 141	-36 241	-38 541
▶ Innsparingstiltak	-16 168	-35 730	-40 830	-43 130
▶ Nye tiltak	5 739	4 589	4 589	4 589
Rest til fordeling (+) / Rest udekket (-)	0	0	0	0
Totalsum	**622 025**	**602 297**	**597 197**	**594 897**

KONGSVINGER

Nye tiltak i oppvekst og læring: 5,7 – 4,6 MNOK

- 0,45 MNOK: leieutgifter Bikuben barnehage
- 1,15 MNOK: opparbeidelse av midlertidig barnehageavdeling Bikuben
- 0,15 MNOK: inventar KUSK
- 0,144 MNOK: lærebøker
- 3,8 MNOK: økt bemanningsbehov - individuelt tilrettelagt opplæring

Nye innsparingstiltak: 16,1 -43,1 MNOK

- **4,4 MNOK-15,6 MNOK: Endret skolestruktur (alt 4) inkl. forventet elevtallsnedgang)**
- 0,2 MNOK: stenge barnehagene i ferien utenom ett barnehagetilbud
- **2,5 MNOK fra 2028: etablere interkommunalt samarbeid PPT**
- **3,1 MNOK fra 2028: etablere interkommunalt samarbeid barnevern**
- 1 MNOK fra 2028: opprette felles fosterhjem i regionen
- 1,7 MNOK: avvikle dannelsesreiser
- **2,7 MNOK fra 2029: opprette barnas hus med barnevern, pp-tjeneste, helsestasjon/skolehelse og familieavdeling**
- 1,8-3,5 MNOK: optimalisering av refusjoner og tilskudd
- 0,8-1,5 MNOK: organisering av gratis kjernetid i SFO
- 1-2 MNOK: sikre lik administrativ ressurs for avdelingsledere
- 2 MNOK: reduserte utgifter til IKT i skolene
- **4 MNOK: redusere omfang av økonomisk sosialhjelp**
- 0,17 MNOK og 0,1 MNOK: lønnspolitiske retningslinjer og restanseoppfølging

Miljø og samfunn

Rammeoversikt	2027	2028	2029	2030
▶ Vedtatt budsjett	161 525	161 525	161 525	161 525
▶ Konsekvensjustert budsjett	-1 248	-3 758	-3 758	-3 758
▼ Nye tiltak og realendringer budsjett	15 422	3 349	2 199	299
▶ Driftskonsekvens	-2 262	-2 297	-2 297	-2 297
▶ Innsparingstiltak	-9 081	-23 379	-26 479	-28 379
▶ Nye tiltak	26 765	29 025	30 975	30 975
Rest til fordeling (+) / Rest udekket (-)	0	0	0	0
Totalsum	**175 699**	**161 116**	**159 966**	**158 066**

KONGSVINGER

Miljø og samfunn: driftskonsekvenser

- Driftskonsekvenser av investeringer i eksisterende eiendom:
- 0,33-0,65 MNOK: Reduserte energikostnader som følge av ENØK-tiltak
- 1,9 MNOK: Økte leieinntekter KIL som følge av investeringer i nytt kunstgress og flombelysning

Vesentligste forslag miljø og samfunn

- Nye tiltak:
- 5,2 MNOK: Inntektsreduksjoner plan/bygg og kart/oppmåling og kultur
- 4 MNOK: kompetansesenter
- 4 MNOK: Økt driftsbudsjett kommunale veger
- 9,7 MNOK (4,5+5,2): økt tilskudd GBI

- Innsparingstiltak:
- 1,1-2,8 MNOK: redusere kommunens innleie av arealer
- 0-1,8 MNOK: privatisering av kommunale veger
- 1-2,5 MNOK: endre tildelingspraksis for å redusere tomgangsleie
- 1,5 MNOK: innføre en lav leie på kommunens idrettsanlegg
- 0,367-2,5 MNOK: endret skolestruktur alt. 4

HR og organisasjon

Rammeoversikt	2027	2028	2029	2030
▶ Vedtatt budsjett	49 285	49 285	49 285	49 285
▶ Konsekvensjustert budsjett	1 674	-356	644	644
▼ Nye tiltak og realendringer budsjett	1 785	-2 455	-3 355	-4 955
▶ Innsparingstiltak	-150	-2 900	-3 800	-5 400
▶ Nye tiltak	1 935	445	445	445
Rest til fordeling (+) / Rest udekket (-)	0	0	0	0
Totalsum	**52 744**	**46 474**	**46 574**	**44 974**

KONGSVINGER

HR og organisasjon: nye innsparingstiltak og nye tiltak

- **Nye innsparingstiltak: 0,15-5,4 MNOK**
- 0,15 MNOK: Ikke behov for å kjøpe valgavlukker i 2027
- 0-4,1 MNOK: vurdere organiseringen av merkantile og administrative støttefunksjoner med mål om økt digitalisering og effektivisering
- 0-1,3 MNOK: endre politisk organisering fra 2028

- **Nye tiltak: 1,9-0,5 MNOK:**
- 0,9 MNOK: innføring av nytt sak/arkivsystem Elements
- 0,15 MNOK: Korrigering av ramme pga. feil (opplæring og kurs)
- 0,2 MNOK godtgjørelse ordfører og tapt arbeidsfortjeneste folkevalgte

Økonomi og regionale tjenester

Rammeoversikt	2027	2028	2029	2030
▶ Vedtatt budsjett	58 663	58 663	58 663	58 663
▶ Konsekvensjustert budsjett	-998	-998	-998	-998
▼ Nye tiltak og realendringer budsjett	615	-872	-4 858	-8 844
▶ Innsparingstiltak	-540	-1 527	-5 513	-9 499
▶ Nye tiltak	1 155	655	655	655
Rest til fordeling (+) / Rest udekket (-)	0	0	0	0
Totalsum	**58 280**	**56 793**	**52 807**	**48 821**

KONGSVINGER

Økonomi- og regionale tjenester: nye innsparingstiltak og nye tiltak

Nye innsparingstiltak - 0,54-9,5 MNOK

- 0,46 MNOK: Innføring av e-handel
- 0,5-5 MNOK: utnyttelse av IKT-system og strategi for effektiv utnyttelse
- 0,5-5 MNOK: Digitalisering, selvbetjening og automatisering

Nye tiltak – 1,15-0,66 MNOK

- 0,2 MNOK korrigeringer av ramme Revisjon Øst IKS , Kontrollutvalg og Konsek ØST IKS, Revisjon Øst og KIPR
- 0,455 MNOK: tilskudd kirkelig fellesråd (deflator)
- 0,5 MNOK (2027): økt driftstilskudd til kirkelig fellesråd som kompensasjon for reduksjon i festeinntekter

Investeringsbudsjettet, gjeld og renter

KONGSVINGER

Investeringer

- Sum investeringer i varige driftsmidler: 1735 MNOK (750 MNOK)
- Bruk av lån: 1180 MNOK
- Tilskudd: 266 MNOK
- Største enkeltinvesteringer:
  - Nye sykehjemsplasser 1075 (oppstart 2026) MNOK samt inventar og utstyr 47 MNOK
  - Kongsbadet 262 MNOK (3a) – driftskonsekvens er ikke innarbeidet
  - Flomverk Gjemselund 107 MNOK (oppstart 2026)
  - Trygve Stokkes veg – blir overført fra 2026 – 51 MNOK
  - ENØK 40 MNOK
  - Gjemselund – kunstgress og belysning 12,3 MNOK
  - Krematoriet ligger inne med 35 MNOK

Utvikling av samlet gjeld

Lånetype (tall i tusen)	Saldo pr. 31.12.2026	Saldo pr. 31.12.2027	Saldo pr. 31.12.2028	Saldo pr. 31.12.2029	Saldo pr. 31.12.2030
Startlån	469 680	463 033	494 075	523 133	551 190
Investeringslån, herav	1 552 747	1 829 385	2 444 254	2 532 119	2 442 172
Formålslån	*1 444 695*	*1 740 088*	*2 373 712*	*2 480 333*	*2 409 141*
*Forretningslån**	*108 052*	*89 297*	*70 542*	*51 786*	*33 031*
Totalt	2 022 427	2 292 418	2 938 329	3 055 252	2 993 362

**Forretningslån er lån til investeringer på Sæter (PHS) og utleiedel på brannstasjon*

Samlet gjeld øker med 1 mrd. kroner i perioden.

Finanspostene

Finansinntekter og -utgifter

Beløp i 1000

			Økonomiplan			
	Regnskap 2025	Rev. bud. i fjor 2026	2027	2028	2029	2030
Renteinntekter og utbytte	-39 840	-44 353	-47 350	-44 850	-42 350	-39 850
Renteutgifter, prov. og andre fin.utgifter	98 312	98 748	111 791	146 866	152 021	145 853
Avdrag på lån	52 295	52 200	54 629	65 490	80 281	89 948
Netto finansinntekter/finansutgifter	**110 768**	**106 595**	**119 070**	**167 506**	**189 952**	**195 951**
Finansutgifter i tjenesteområdene	-128	-20	-1 867	-1 867	-1 867	-1 867
Totale finansutgifter	**110 639**	**106 575**	**117 203**	**165 639**	**188 086**	**194 085**

Betydelig økning i netto finansutgifter

Eiendomsskatt

- Alminnelig eiendomsskatt (næring etc.) fra 5,2 til 6,2 promille
- Bolig og fritidseiendommer er uendret på 4 promille
- Oppdatering av skatteetatens formuesgrunnlag

Prognose 2026: 88,2 MNOK
Budsjett 2026: 87,2 MNOK
Budsjett 2027: 93,4 MNOK

Økt inntekt 5,2 MNOK sml. med budsjett 2026

Framdriftsplan

KONGSVINGER

Framdriftsplan

- Kommunedirektørens forslag presenteres 4**. november** (opplæring i politikermodulen)
- **Formannskapsmøte – innstilling 18. november**
- Formannskapets innstilling med de ulike partienes forslag legges ut på høring i perioden 20. november – 4. desember
- **Høringsfrist 4. desember**
- Spørsmålsrunde 1: 9.11. – 12.11.
- Spørsmålsrunde 2: 7.12. – 11.12.
- Eldreråd 30.11.
- Råd for funksjonsnedsatte 30.11.
- Ungdomsrådet xx
- Administrasjonsutvalg 18.11.
- Hovedarbeidsmiljøutvalg 11.11.?
- **Kommunestyrets behandling 16. desember**

KONGSVINGER